

2. ULUSLARARASI SARI SALTUK GAZİ SEMPOZYUMU

06 - 09 Mayıs 2015

Saraybosna – BOSNA HERSEK

BİLDİRİLER

Yayına Hazırlayanlar

Doç.Dr. Rıdvan CANIM

Yrd.Doç.Dr. Levent DOĞAN

Trakya Üniversitesi Yayın No: 166
Balkan Araştırma Enstitüsü Yayın No: 07

**2. ULUSLARARASI SARI SALTUK GAZİ
SEMPOZYUMU - BİLDİRİLER**

Yayına Hazırlayanlar
Doç.Dr. Rıdvan CANIM
Yrd.Doç.Dr. Levent DOĞAN

Baskı Hazırlık
DBY Ajans

Kapak Tasarım
Doç.Dr. Rıdvan CANIM
Sercan ARSLAN

Baskı-Cilt
Şenyıldız Yay. Matbaacılık Ltd. Şti.
Gümüşsuyu Cad. Işık Sanayi Sitesi No: 19/102
Topkapı / İstanbul Tel: +90 212 483 47 91
Sertifika No: 11964

1. Baskı: Kasım 2015

ISBN: 978-975-374-186-6
T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Sertifika No: 27408

© Bütün yayın hakları "Trakya Üniversitesi"ne aittir.
Kaynak gösterilerek tanıtım amacıyla ve araştırma için
yapılacak kısa alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni
olmaksızın hiçbir şekilde kopya edilemez, elektronik
ve mekanik yolla çoğaltılamaz ve dağıtılamaz.

KÜTÜPHANE BİLGİ KARTI

Library Cataloging-in-Publication Data (CIP)
2. Uluslararası Sarı Saltuk Gazi Sempozyumu - Bildiriler,
Yayına Hazırlayanlar: Doç.Dr. Rıdvan CANIM, Yrd.Doç.
Dr. Levent DOĞAN
ISBN: 978-975-374-186-6
16,0 x 23,5 cm, XX+363= 383 sayfa
1- Sarı Saltuk Gazi 2- Sempozyum 3- Bildiriler

Trakya Üniversitesi Rektörlüğü
Balkan Yerleşkesi / EDİRNE
Telefon : +90 (284) 236 49 81
Faks : +90 (284) 223 42 03
E-Posta : basin@trakya.edu.tr

Atayî'nin Hamsesi'ne Göre, XVII. Yüzyılda Bir Kazak Baskınında Görülen Sarı Saltık Kerameti

Doç. Dr. Müberra GÜRGENDERELİ

Trakya Üniversitesi Edebiyat Fakültesi
Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü EDİRNE
muberragur@hotmail.com

Giriş

Osmanlı'nın Rumeli fetihleri başarılı bir iskân siyasetiyle beraber yürütülmüştür. Anadolu'dan getirilerek müstahkem mevkilere yerleştirilen Türkler, bu coğrafyayı şenlendirirken bir taraftan da tesis edilen tekke ve zaviyeler sayesinde manevi dünyalarını canlı tutmuşlardır. Sarı Saltık, Rumeli'nin Türkleşip İslamlaşmasında önemli rol oynayan şahsiyetlerden biridir. O, hem bu bölgede fütuhatıyla meşhur kahraman bir gazi hem de gösterdiği kerametler, efsanevî hayatı ve velayetiyle bölge halkının gönlüne taht kurmuş kıymetli bir velidir.

Sarı Saltık Baba, hayatta bulunduğu süre içerisinde, Osmanlı gazilerine önderlik etmiş onlara temin ettiği güç ve teşvikle Balkan topraklarının Türk yurdu haline gelmesine önemli katkılarda bulunmuştur. Bu motive edici özelliği, vefatından sonra da devam etmiş ve halk arasında Sarı

2. ULUSLARARASI SARI SALTUK GAZİ SEMPOZYUMU - BİLDİRİLER

Saltık'ı; kerametler gösteren, imdada koşan, sıkıntıda olanlara yardım eden bir evliya ve zor durumlarda güven duyulacak bir aziz olarak yüksek bir yere koymuştur.

Kemal Paşa-zâde Mohaç-nâmesinde, "Dobruca kırı dedikleri yerde sâhib-i serîr-i velâyet, tâcdâr-ı iklim-i kerâmet Sarı Saltık Sultân ki, havâlık-ı âdât-ı kâhire ve bevârik-ı kerâmât-ı bâhire ile zâhir olan emîr-sûret, fakîr sîret azizlerdendi..." diyerek onun manevi yüksekliğini anlatır. Sarı Saltık'ın Babadağı'nda bulunan ve umûmî hürmet gören mezarı, 1538 seferinde Kanunî Sultan Süleyman tarafından da ziyaret edilmiştir. (Köprülü, 1976:55)

Evliya menkıbeleri ve ruhanî kimliği olan tarihi-efsanevî şahsiyetlerle ilgili anlatılagelen efsane ve hikayeler divan edebiyatının önemli kaynaklarından birini teşkil etmektedir. Bir çok divan ve mesnevinin taranması neticesinde tespit ettik ki; Sarı Saltık Baba (velaytnâmeler ve Saltıknâme'nin dışında), klasik Türk edebiyatında sadece XVII.yy. divan şairi Nev'îzâde 'Atâyî'nin Hamsesi'nde bir malzeme, hatta bir motif olarak karşımıza çıkmaktadır.

XVI.yy.'ın tanınmış şair ve alimlerinden Nev'î'nin oğlu olan Nev'îzâde Atâyî, 1583'te İstanbul'da doğmuştur. Önce müderrislik daha sonra da kadılık yapmıştır. Varna, Rusçuk, Silistre, Tekirdağ, Manastır, Tırhala ve Üsküp başta olmak üzere ömrünün çoğunu Rumeli'deki belde ve şehirlerde kadılık yaparak geçiren Atâyî, 1635'te İstanbul'da vefât etmiştir. Mezarı Şeyh Vefâ tekkesi haziresinde, babasının yanındadır. Tasavvufa yönelmiş ve Aziz Mahmûd Hüdâyî'nin müritlerinden olmuştur. Verimli bir şair olan Atâyî'nin; hacimli sayılabilecek divanı, Âlem-nümâ, Nefhatü'l-ezhâr, Sohbetü'l-ebkâr, Heft-hân, Hilyetü'l-efkâr adlı mesnevilerinden meydana gelen hamsesi ve Şakayık Zeyli başlıca eserleri arasındadır¹.

¹ Atâyî hakkında bkz. LEVEND, A. Sırm (1948): *Atâyî'nin Hilyetü'l-efkârı*, İnkılap Kitabevi, Ankara; İPEKTEN, Haluk, www.turkedyatüisimlersozlugu.com no:5326 (E.T. 23.02.2015); KARACAN, Turgut (1974): *Nev'îzâde Atâyî Heft-Hân Mesnevisi*, Sevinç Matbaası, Ankara; KARAKÖSE, Saadet (1994): *Nev'î-zâde Atâyî Divanı*, www.ekitap.kulturturizm.gov.tr (E.T.24.02.2015); KORTANTAMER, Tunca (1997): *Nev'î-zâde Atâyî ve Hamsesi*, Ege Ü. Yay., İzmir; YELTEN, Muhammet (1999): *Nev'î-zâde Atâyî Sohbetü'l-ebkâr*, İstanbul Ü.Edebiyat Fak.Basımevi, İstanbul.

XVII. YÜZYILDA BİR KAZAK BASKININDA GÖRÜLEN SARI SALTİK KERAMETİ

Hayatının önemli bir bölümünü Rumeli şehirlerindeki kadılıklarda geçirmiş olan Atâyî, vazifesi icabı Balkan kültürü ve inanışlarına vâkıf, bu coğrafyayı çok iyi tanıyan bir şairdir. Özellikle Nefhatü'l-ezhâr mesnevisindeki hikayelerin birçoğu Balkanlardaki belde ve şehirlerde geçmektedir. Heft-hân mesnevisinde ise; Sarı Saltık türbesi, Atayî'nin yaşadığı dönemde yani XVII. yy'da hastaların ve dertlilerin şifa bulmak amacıyla götürüldükleri, kurban adanıp kesilen kutsal bir mekan olarak karşımıza çıkmaktadır. İstanbul'da yaşayan ve aşk derdi yüzünden zayıflayıp perişan hale gelmiş olan bir hastanın yakınları, derdine derman olması için çeşitli çareler düşünürler. Bunların hiçbirinin kâr etmediğini görünce de onun tıpkı Mecnun gibi Kabe'ye götürülmesini ya da Sarı Saltık Baba'ya kurban kesilmesini salık verirler:

Def' olursa bu za'f ile yerekân

Sarı Saltık Baba'ya bir kurbân (Karacan,1974:21, 37)

Bildirimize konu olan Sarı Saltık kerameti, Atayî'nin Nefhatü'l-ezhâr adlı mesnevisinde yer almaktadır. 20 nefhadan meydana gelen eserin her nefhasında farklı bir eğitici konu işlenerek okuyucunun nefhadan ders alması hedeflenir. Her nefhanın başında bir konuyu ele alan Atâyî, görüşlerini ve vermek istediği mesajı sağlamlaştırmak için bu konuyla ilgili müstakil küçük bir hikaye anlatır ve okuyucunun bu ibret verici hikayeden ders almasını ister.

Atâyî, mesnevisinin 1503-1616. beyitleri arasında yer alan yedinci nefhasında; evliyanın keramet ve bereketinin önemini anlatır. Evliya mezarları toprak değil hikmet mayası, saadet iksiri cevheridir. Onlar yeryüzünün gözcüleri, türbeleri halkın şenlik yerleridir. Pîrler, tıpkı padişahlar gibi divan sahibidirler ve onların makamları halkın gulgulesiyle doludur. Birçok olağanüstü halleri vardır. Bedeni doğuda olan bir velinin batıda bir keramet gösterebilmesi mümkündür.

Gün gibi maşrıkta iken bir velî

Garba kerâmetle erişir eli

(1551)²

² Örnek beyitler ve beyitlerin numaralandırılmasında kullanılan kaynak: KUZUBAŞ, Muhammet (2005): *Atâyî'nin Nefhatü'l-ezhâr Mesnevisi*, Deniz Kültür Yay., Samsun.

2. ULUSLARARASI SARI SALTUK GAZİ SEMPOZYUMU - BİLDİRİLER

Veliler savaş meydanlarında, gazalarda görünüp Müslüman askerlerine yardım ederler. Vefat ettiklerinde ise bu olağanüstü hallerinin sona erdiğini düşünmemek lazımdır. Toprağa girdikleri zaman daha da kuvvetlenirler ve payeleri daha da artar. Her birinin sırrı farklı farklı, gösterdikleri kerametler de kendi meşreplerine göredir. Bu vadide çok rivayetler yazılıp okunmuştur, evliyanın kerameti hakkında pek çok şey söylenebilir ama Atâyî; görüp işittiği, bizzat şahit olduğu “Sarı Saltık” kerametini anlatacaktır. Bu hadise, şairin Romanya Babadağ’da kadılık yaptığı sırada 1611(h.1020) senesinin bahar mevsiminde gerçekleşmektedir.

Belde-i Baba’da bu ‘abd-i hakîr
Kadı iken oldu bu emr-i hatîr

Fasl-ı bahâr ermiş idi gülşene
Kâf ile gayn idi hesâb-ı sene
(1565-1566)

Özellikle XVII. yy’da Osmanlı Devleti’nin başına bela olan Rus ve Leh Kazakları bir gün Romanya’nın Baba beldesine baskın yaparlar. Bu halleri ile kıyamet gününün habercisi gibidirler. Bu kötü kavim, veba hastalığı gibi tehlikelidir. Her yıl gelip Osmanlı topraklarını yağmalarlar ve saldırdıkları bölgelere uğursuzluk getirirler.

Geldi Kazak bastı o şehri tamâm
Oldu peyâm-âver-i rûz-ı kıyâm

‘Asker-i tâ’ûn gibi ol kavim-i şûm
Her yıl eder gâret-i etrâf-ı Rûm
(1567-1568)

Rus Kazaklarının Türklere saldırdıkları şayka adı verilen ince, uzun, altı düz, yayvan tekneleri, Kazakların kenarları kıvrık siyah şapkalarıyla aynı renkte, simsiyahtır. Gemiler bu halleriyle, içi oç alma arzusuyla dolu kıvrım kıvrım yılanların bulunduğu siyah bir adaya benzerler. Her biri silah dolu bir kale gibidir. Ama bunlar çatışmaya çok dayanıklı gemiler değildir. Bu zayıf gemiler, Osmanlı kadırgalarına yakalandıkları vakit, ince bir kadeh gibi kolayca kırılıverirler. Osmanlı’nın büyük gemileri bunları yakaladıkları zaman, bir köpekbalığı gibi yutup yaptıkları istilaların intikamını

XVII. YÜZYILDA BİR KAZAK BASKININDA GÖRÜLEN SARI SALTİK KERAMETİ

almaktadır. İşte Osmanlı'nın güçlü kadırgalarının önünden kaçan bu eşkiya güruhu, bir bela dalgası gibi Baba beldesinin sahiline çıkmıştır.

Şaykası var şabkası gibi siyâh
Sanki yılan adası pür-kîne-hâh

Her biri kal'a-i musallah içi
Çatmağa ammâ ki tayanmaz kıçı

Gâhî kadırgalara olur dûçâr
Zevrak-ı mey gibi bulur inkisâr

şaykaları çeker alır intikâm
Mâhî-i seg gibi eder iltikâm

Hâsılı andan kaçıp ol eşkiyâ
Sâhile gelmiş idi çü mevc-i belâ
(1569-1579)

Kazaklar bir sabah vakti, tüfekleriyle şehre şeytan gibi saldırırlar. Ortalık daha ağarmamıştır, her taraf karanlıktır. Etrafı yakıp yıkan bu yağmacılar, bir yangında alevlerin kapılardan bacalardan girmesi gibi bütün beldeyi ateşe verirler, ele geçirdikleri herkese ve her şeye zarar verip şehri yağmalarlar. Bu yağma sırasında Babadağ'da kötülük, sel olup yol yol akar.

Şehre hemân bir seher etti hücûm
Kendi şeyâtîn ü tûfengi rücûm

Subh-ı nuhustîn idi vakt-i zalâm
Dûd ile olmuştu hevâ kabr-fâm

Oldu o dem her taraf âteş-fiken
Girdi şerer gibi der ü bâmdan

Bulduğunu kaldırıp etdi zarar
Aktı hemân yol yol o seylâb-ı şer
(1580/1583)

Kazakların istila ettiği Baba kasabasının en ferah, en iç açıcı yerinde Sarı Saltık Baba'nın temiz ve mübarek tekkesi bulunmaktadır.

2. ULUSLARARASI SARI SALTUK GAZİ SEMPOZYUMU - BİLDİRİLER

Olmuş idi ol yere nüzhet-fezâ
Tekye-i pâk-i Sarı Saltuk Baba
(1584)

Bu gemilerden birinin köpek kılıklı askerleri süratle Saltuk Baba türbesini talana, yağmaya başlarlar. Bu uğursuz kavmin serserileri, türbedeki sandukanın yeşil örtüsünü ve şamdanlarını, bazıları da kilimlerini dürüp çalarlar. Bilmezler ki, onlar bu kilimleri dürüp götürürlerken, zaman da onların ömür defterlerini dürmektedir. Bu nankörler tas tabak, kap kaçak ne varsa toplarlar. Tekkeye sarhoş gelerek yağmalayıp bütün eşyayı çalıp giderler. Şimdi bu iş onların hoşlarına gider ama Sarı Saltuk Baba'ya hürmetsizlik etmekle kendilerine nasıl bir kötülük ettiklerinin farkında değildirler.

Gâretine tekyenin etti şitâb
Bir geminin 'askeri olan kilâb

Pûşîş-i sebzî alıp ol kavm-i şûm
Sebze-i küh-sâra tokundu semûm

Aldı çerâğın bir iki der-be-der
Nergis-i gülzârı telef kıldılar

Kimi bisâtın dürüp aldı hemân
Dürdi velî defter-i ömrin zamân

Aldı evâniyi nice nâ-sipâs
Çarh-ı felek başına giydirdi tâs

Mest gelüp gâret edip gitdiler
Bilmediler kendülere n' itdiler
(1587-1592)

Bu baskından büyük zarar gören Babadağlılar, kendilerini toparlayarak karşı saldırıya geçerler ve Kazakları kuşatırlar. Zaten Osmanlı donanmasından kaçmış olan istilacılar, çatışmayı göze alamadıklarından etrafı yakıp yıkarak, ganimetlerle birlikte Babadağ'dan kaçarlar ve kendilerini ok gibi hızla şaykalarına atarlar. Canlarını zor kurtaran çapulcular, bu halleriyle denize girmiş bir domuz sürüsüne benzemektedirler.

XVII. YÜZYILDA BİR KAZAK BASKININDA GÖRÜLEN SARI SALTİK KERAMETİ

Sonra ihâta edicek mü'minîn
Oldu 'adû zehrli fass-ı nigîn
Gördü ki ceng eylemege çâre yok
Hâriş-i hâra edene pâre yok
Başın alıp şehrden oldı revân
Âteş urup tüttü misâl-i duhân
Şaykaya cân atdı adû tîr-veş
Saldı yeme bir süri hıznîr-veş
(1593-1596)

O gün hava açık, deniz de yolculuk için müsaittir. Babadağ'dan kaçan gemiler yola koyulurlar. Tekkenin eşyasını çalan eşkıyanın hepsi bir gemiye toplanmıştır. Diğer gemiler yollarında ilerlerken tekkeyi soyan gemi, kara bir bulutla kaplanır. Sarı Saltuk'un ahının dumanı, siyah bir bulut olup gemiyi kuşatır ve geminin yolunu kapatır. Başlarına ne geldiğini anlamayan hırsızlar, bir girdaba yakalanarak Baba beldesine geri dönerler. Diğer Kazak şaykaları, bunların başına gelenleri fark etmeden yollarına devam edip oradan uzaklaşırlar.

Ol gün olup rûy-ı hevâ rûşenâ
Fülke yem etti revîş-i âşinâ
Şayka olup mevc ile germ-ihtilâl
Bahr aña göstermiş idi inbisât
Tekye metâ'î ile gâret-girân
Cümlesi bir fülk ile oldu revân
Geldi hemân yoluna çün dūd-ı âh
Etti ihâta anı ebr-i siyâh
Nâzil olup niteki ebr-i 'azâb
Bağladı nâgeh yolunu ol sehâb
Bilmediler hiç nice gittiklerin
Kendülere bildiler ettiklerin
Anları girdâba salıp rûzgâr
Döndü yürüdü har-ı tâhûne-vâr
Cümle refikânı olup bâd-seyr
Görmedi ol ebr-i siyehfâmı gayr
(1597/1604)

2. ULUSLARARASI SARI SALTUK GAZİ SEMPOZYUMU - BİLDİRİLER

Sonunda tekke hırsızlarının gemisi sahile vurur. Eşkîya, düşman avına çıkmış olan Babadağlı kahraman gaziler tarafından yakalanarak karaya çıkarılır. Askerler eşkıyanın hepsini yakaladıktan sonra, ellerini ayaklarını bağlayıp hor görüp aşağılarlar. Böylece bu uğursuz kavim, üzerinden bir hafta bile geçmeden yaptığı fenalığın cezasını bulur.

Hâsılı ol şayka urup sâhile
Râst gelir 'asker-i deryâ-dile

Yine vilâyetli guzât-ı dilîr
Çıkmış idi sayd u şikâra çü şîr

Cümlesini ahz u esîr etdiler
Bağladılar hâr u hakîr etdiler

Ne sefer-i bahr ne zevrak ne ceng
Kendüyi atdı karaya ol neheng

Cürmü cezâsına o kavm-i şerâr
Haftasına varmadın oldu dûçâr
(1605-1609)

Esirlerin ayaklarını zincire vuran belde halkı ve askerler, çaldıkları eşyaları hırsızların sırtlarına yükleyip tek tek Sarı Saltık tekkesine taşıtırlar. Her biri korkudan titreyerek canları ağızlarında, eşyaları tekkeye götürürler. Bu halleriyle tekkeye gelen kurbanlıklara benzemektedirler. Bu ibretli hadise sonunda, halkın Sarı Saltık Baba için ettiği dua ve sena sesleri gökyüzüne kadar yükselir.

Bende çekip pâ-yı azîmetlerin
Yükledüp anlara ganîmetlerin

Ehl-i gazâ geldi bu âyin ile
Tekyeye ol düşmen-i dîrîn ile

Haşyet ile her birisi nîm-cân
Tekyeye kurbân idi gûyâ hemân

Çarha çıkıp gulgule-i âhirîn
Eyledi gülbang-ı senâ pür-tanîn
(1610-1613)

XVII. YÜZYILDA BİR KAZAK BASKININDA GÖRÜLEN SARI SALTİK KERAMETİ

Atâyî bu mucizevî hadiseyi, Sarı Saltık Baba'nın kuvvetini gösterdiği bir gaza olarak ifade eder. Ona göre, ashab-ı kiramın ve evliyanın büyüklüğüne ve kerametine daima itikat etmek gerekir. Hikayeye geçmeden önce nefhanın başında söylediği gibi, ermiş ve evliyalar öldükten sonra da kudretlerini kaybetmezler. Zaten bu hikayeyi okuyan kişiler eğer arif iseler, kıssadan, gereken hisseyi çıkaracaklardır.

Zâl-ı zerâsâ Sarı Saltık Baba
Kuvvetin izhâr idüp itdi gazâ

Sen de dilâ gûş kılıp kıssayı
Kıssadan al ârif isen hisseyi

Mu'tekid-i pâk-i revân ol müdâm
Kaddesenallahu bisırnı'l-kirâm
(1614-1616)

Atâyî, Nefhatü'l-ezhâr'da ayrıntılı olarak anlattığı bu baskından Şakâyiğ Zeyli'nde de kısaca söz eder: Sene-i mezbûre (1611/1020) dâhilinde kasaba-i Babaya Kazak keferesi müstevli olup bu hakîr kâzî bulunmağla bifazlihi te'âlâ kahr u iz'âc ve döğе döğе ihrâc olunmuş idi. (Kortantamer, 1997:26) Bu ibret verici hikaye, Sarı Saltık'ın yüzlerce yıl sonrası günümüzde bile devam eden haklı şöhretinin, XVII. yy'daki tezahürünün Babadağ kadısı Atâyî'nin kaleminden ifade edilmiş şeklidir.

Rus Kazakları XVI. yy. sonlarından itibaren Osmanlı'nın Karadeniz kıyılarına saldırarak baskınlar ve yağmalar yapmışlardır. Osmanlı donanması, bu saldırılara karşı koymak için Karadeniz sahillerinde devriye gezmiş, Kazak şaykalarıyla uzun müddet mücadele etmiştir. Hatta Kazaklar daha da ileri giderek 1624'te (Atâyî'nin anlattığı Babadağ baskınından 13 yıl sonra) 150 gemiyle gelip İstanbul Yeniköy'ü bile yağmalayıp kaçmışlardır.

Sonuç

Rumeli'nin Türkleşip İslamlaşmasında önemli rolü olan Sarı Saltık'ın tarihi-efsanevi şahsiyeti ve vefatından sonra artarak devam ettiğine inanılan kudreti, XVII.yy. şairi Atâyî'nin Nefhatü'l-ezhâr mesnevisinde yer alan yedinci nefhanın konusuna kaynaklık etmiştir. Atâyî'nin Babadağ kadısı

2. ULUSLARARASI SARI SALTUK GAZİ SEMPOZYUMU - BİLDİRİLER

olarak bizzat şahit olduğu bu hadise, onun mükemmel tahkiye yeteneği sayesinde tıpkı bir film gibi gözler önüne serilmektedir. Bu sebeple hikayeyi; olayın canlı tanığı olarak yer, zaman ve şahıslar belirterek gerçekçi bir şekilde anlatması; Sarı Saltık'ın halk kültüründeki önemi yanında Klasik edebiyatımızda yer alan tarihi efsanevi şahsiyetlerinden biri olarak gösterilmesi açısından da önem taşımaktadır.

Divan edebiyatının önemli kaynakları arasında, evliya menkıbeleri ve ruhanî kimliği olan tarihi-efsanevi şahsiyetlerle ilgili anlatılagelen efsane ve hikayeler yer almaktadır. Bir çok divan ve mesneviyi taradıktan sonra gördük ki; Sarı Saltık Baba (velayetnâmeler ve Saltıknâme'nin dışında), klasik Türk edebiyatında sadece XVII.yy. divan şairi Nev'îzâde 'Atâyî'nin Hamsesi'nde bir malzeme, hatta bir motif olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kaynaklar

- İPEKTEN, Haluk www.turkedebiyatisimlersozlugu.com no:5326 (E.T. 23.02.2015)
- KARACAN, Turgut(1974) *Nev'îzâde Atâyî Heft-Hân Mesnevisi*, Ankara, Sevinç Matbaası.
- KARAKÖSE, Saadet(1994) *Nev'î-zâde Atâyî Divanı*, www.ekitap.kulturturizm.gov.tr (E.T.24.02.2015)
- KORTANTAMER, Tunca(1997) *Nev'î-zâde Atâyî ve Hamsesi*, İzmir, Ege Ü. Yay.
- KÖPRÜLÜ, Fuat(1976) *Türk Edebiyatında İlk Mutasavvıflar*, Ankara, Türk tarih Kurumu Basımevi
- KUZUBAŞ, Muhammet (2005) *Atâyî'nin Nefhatü'l-ezhâr Mesnevisi*, Samsun, Deniz Kültür Yay.
- LEVEND, A.Sırrı(1948) *Atâyî'nin Hilvetü'l-efkârı*, Ankara, İnkılap Kitabevi.
- YELTEN, Muhammed (1999) *Nev'î-zâde Atâyî Sobbetü'l-ebkâr*, İstanbul, İstanbul Ü. Edebiyat Fak. Basımevi.

